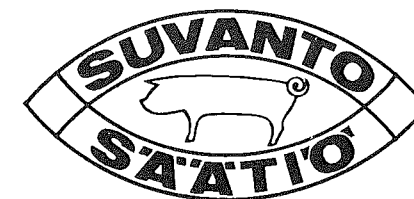

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 3 1988
HUHTIKUU

ANNA Katri Koironen Sakkolan Kiviniemestä 80-vuotispäivänään 22. 2. 1986 lähiomaisten ympäröimänä merkkipäivänään. Tämä valokuva viipyi kierroksella 2 vuotta!

Uni Karjalasta Hautaa kohden

Kotikäen kuulin mä kukunnan, kotilehdon lempeän laulun ja Karjalan kuusikon huminan sekä takaa koivikon vihannan, kuulin heimoni heljän naurun. Kotijärven näin ja Laatokan veen, rannat rakkaat Vuoksen virran. Yli sinisiin lahdekkeen minä minä viirin näin Viipurin linnan.

Kotipellon näin, kotitanhuan, pihan, missä lapsena leikin. Mille tuskan tunne rinnassaan alla pienen pihapihlajan minä itkien hyvästi heitin. Näin ne, mutta kauneinta nähnyt en. — Sen muistolle kerran taas itkin. Koti-pirtin pienen valkoisen, kun paikalta kukkia kitkin.

Näin unessa kotoisen kauniin maan ja Karjalan viljavat pellot. Ja keskeltä mahtavaa Laatokkaa haki katseeni Valamon saaren taa, missä soivat Luostarin kellot. Nuo Luostarin kellot, ne soidessaan, mulle symbolisoivat tätä: — Ei kotoinen kaiho milloinkaan meitä Karjalan lapsia jätä!

Ken on Karjalan kunnailla syntynyt, ken on kasvanut Karjalan mailla; sen kaskiin peltonsa kyntänyt, sen laaksoissa lapsena leikkinyt, hän aina on Karjalaa vailla. Tää Karjalan kansa ei milloinkaan voi kodin kaihoa voittaa, kun kaihon säveltä rinnassaan sille Karjalan kantele soittaa.

V. J. Ojansivu

VEIKKO SOKURA
Erikois-
hammasteknikko
TAMPERE
Mäkipäänkatu 39—41 II kerros
Puh. 556615

Hautaa kohden, hautaa kohden kulkee elos ihminen. Haudan lepoon kulkee matkas kautta elon taistojen. Haudan lepoon ihmislapsi valkoliinoin kannetaan. Nuori niinkuin harmaa hapsi haudan lepoon lasketaan.

Haudan valjun valkamahan kulkee kaiken kansan tie. Kuninkaan kuin mierolaisen kuolo kaataa, tempaa, vie. Ei niin suurta mahtajata ettei kuolo kaataa voi. Ei niin pientä viatonta Joll'ei kuolon kellot soi.

Hauta harmaa, multa musta. Siin on osas ihminen.

Synnyit, kasvoit, kukit, kuihduit, kuni kedon kukkanen. Suunnittelet kenties suurta. Kuolo ovellas jo lyö. Elämälle sykkii rinta, silmäs peittää kuolon yö.

Solmi siteet, ihanoita kuvia sun henkes luo. Elämälle kirkkahasti sydämesi unelmoi. . .

Tuonen tummat vaunut silloin luoksesi jo kiirehtää. Lähtöhetki lyö jo piirin. Armahille aukko jää.

Suru sentään pois ei ole, kuolemassa sammukaan. Kuolonvirran tuolla puolen kalleimmat taas kohdataan. Onnellisest' eroville uusi aamu aukeaa. Autuaasti nukkuville ylhääl' uus on taivas, maa.

Miksi surtais hautaa kohden vaikka kulku tää niin käy. Miksi surtais vaik ei onni aina kestäväksi näy? Miksi surtais hautaa kohden vaikka armaast' erotaan. Kunhan kerran, kunhan kerran kunniassa kohdataan.

Tämä laulu on laulettu opettaja Matti Valkosen ensimmäisen puolison hautaustilaisuudessa 1920-luvulla.

Sanoittajasta ja säveltäjästä ei ole varmuutta, mutta mahdollisesti on opettaja Matti Valkosen omaa työtä. Tämän laulun lauloivat hänen kansakouluoppilaansa.

Laulun sanat on lähettänyt Hilka Kosonen o.s. Meskanen Sakkolan Pannusaarelta. Nykyinen osoite on: Talvisalonkatu 15 as 14 57100 SAVONLINNA

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on nyt saatavana, samoin on vielä runsas varasto kirjaa: Sakkolan kylät tuvasta tu-paan. Kirjoja on saatavana: Lempäälän-Viialan Osuuspankki, Lempäälä ja Kulju (Esko Kallonen), Eero Kurikka, Huhtamo puh. 932/645 06, Uno Pulakka, Ruovesi puh. 934/760 21, An-neli Kuisma, Eino Koironen ja Esteri Loponen, Lempäälä.

Postitilaukset: Elli Pulakka, Lempäälä puh. 931/751 241. Ainoas-taan Elli Pulakka lähettää postilähetyksinä.

Hinnat: Sakkolan historiaa II 70,—, Sakkolan kylät tuvasta tu-paan 110,—. Postilähetyksistä lisäksi lähetyskulut. Myyntipistei-tä järjestetään lisää ja niistä ilmoitetaan Suvannon Seudussa.

NYT ON TILAISUUS HANKKIA EDULLISESTI LAHJAKIRJOJA!

Kellojen taikaa

Lintulan luostarin kellot: Knam, knam, sirotam! Suomeksi: Tulkaa, tulkaa meidän orpojen luo. Konevit-san luostarin kellot: Buudem, Buu-dem me Zabudem! Tullaan, tullaan ei unohdeta. Sortavalan ortodoksisen kirkon kellot kuulostivat selvästi seu-raavasti: Sotikotit, Okulovit, Komu-lukit, Klinkporit . . . Kirkkopomojen nimiä.

”Tänn tuuvvoa, tallel panna”, sa-noivat Sakkolan kirkon kellot, kun hautajaissaattue lähestyi määränpää-tä.

Yritin saada selvää mitä sanoivat tämän toipilassairaalan kappelin kel-lot, kun alkoivat soida sunnuntaiaa-muna ennen jumalanpalvelusta. Kau-nista, kutsuvaa helinää vain vaikut-taen sydämeen asti.

Liikutuin suuresti kun ensi kerran olin kappelissa -rullatuolissa. Kaiken joutuu kokemaan. Muisto tempasi minut Konevitsan rantaan. Näin 5-vuotiaan valkotakkisen tyttösen ihai-levan rannan kauniita värillisiä kiviä. Miten ihania ne olivat. Isä tarttui kä-teen ja sanoi: ”Nyt mennään kirk-koon. Sitten kotiin lähtiessä saat ot-taa mukaasi muutaman.” Ja näin sel-västi pikkutytön isän rinnalla hyppy-askelin katoavan puistopolkua luos-tarin kirkkoon.

74 vuotta oli muistoista aikaa. Au-kaisin silmäni. Missä olen? Vastahan olin Konevitsan rannalla. Mihin, mi-hin ovat menneet?! Kyyneleitä en voi-nut vastustaa. Ne valuivat vaan. Oma nenäliinani oli jo aivan kostea. Nun-na ojensi minulle uuden paperisen. Mahtoi ihmetellä! Rauhoituin, kun

tajusin missä olin — kaukana Kone-vitsasta!

Nunnan lempeä katse oli kaunis. Tulin ajatelleeksi kuinka minäkin ajattelin mennä Lintulan luostariin. Kuitenkin en edes katsomaan men-nyt. Ehkä onneksi, sillä olin yksinäi-nen ja pettynytkin ja nunnien rauhal-linen lempeys olisi ehkä houkutel-lut luostariin. — Mutta en usko nyt, et-tä nunnankaan elämä on helppoa!

Kyllä nyt vanhana voin sanoa, et-tä elämä on ollut paras mahdollinen. En paennut Jumalan määräämää naisen osaa. Synnytin, kasvatin uut-ta polvea. Olen onnellinen. Elämän taistelut ovat toivottavasti ohi jo. Tä-mä lonkan korjaus oli ankara koke-mus, mutta ehkä oli sittenkin oikein vanhaa kehoa kohtaan saada se suo-raksi — ei tarvitse enää liikata. Ei ki-vistä. Ei ole tietenkään kuin 20-vuo-tiaan, mutta paras mahdollinen nyt. Nyt iloitsen kodistani ja kevään tu-losta!

Klaudia

Muistojen parissa

Oli pääsiäinen 1987 ja silloin tun-tui niin hiljaiselta kun olimme oman perheen parissa. Olihan meitä sen-tään kolme, minä, mieheni ja poika-ni Erkki, jotka olimme tottuneet sii-hen, että suurina juhlapyhinä kävi ty-töstämme joku aina kotona. . .

Onhan minulla kolme tyttöä ollut mutta vieraat on vieneet. Helvi on Ruoveden kirkolla, Hilka Jämsässä ja Paula on Raisiossa, mutta ei nyt tällä kertaa kukaan kerinnyt tule-maan, sillä jokaisella oli silloin omat menonsa.

Ei minun aikani silti pitkäksi käy, on päivän ruuan laitto ja koko huus-holli hoidettava ja on saatavissa lu-kemista vapaa aikana, sillä meillä käy Ruoveden kirjastoauto pihassa, jos-ta saa valita mieleistään lukemista, mutta jotenkin silti tuntuu niin tyh-jältä ja siksi menin kaapille ja ava-

sin valokuva-albumit ja aloin elää muistojen parissa. . .

Oli lapsuudesta saakka valokuvia. Kansakoulukuvia, rippikoulukuvia ja sen jälkeen omat ja sisarusten hää-kuvat. Ja sitten tuli jo lapsien kuvia sekä sen jälkeen kuvia vuosia täyttä-neistä, omia ja mieheni kuvia ja pal-jon muita kuvia.

Kun lapset on koulussa, niin heis-tä on koulukuvia. . . Kyllä aika vie-rähtää kun oikein syventyy muistele-maan, sillä kaikki valokuvat kertovat omaa kieltään. On sukulaisten ja oman sukuni hautajaiskuvia. Niitä katsellessa tulee surullinen mieli, hei-tä muistellessa jotka ovat jo ijäksi pois menneet. Tulee mieleen ajatus: koska on minun vuoroni lähteä, mut-ta se on vain meidän Luojamme tiedossa. . .

Näin meni pääsiäispyhä entisen

elämän muisteluissa, kun katselin kaikki sukulaiskuvat.

Kun en nykyisin käy missään huo-non terveyteni takia — vain lääkäris-sä. Lukiessa ja valokuvia katsellessa saan aikani kulumaan. Kirjoitankin paljon, koska on sukua Amerikassa-kin joihin täytyy pitää yhteyttä kir-joittamalla ja joskus puhelimella soi-tellen, vaikka kyllä sisareni käyvät jo-ka kesä vuorotellen Suomessa.

Martta oli viime kesänä, nyt pitäi-si Helmi-siskon tulla. Kyllä aina odottaa jännityksellä, että koska he tulevat ja on niin hauskaa taas tava-ta kun ovat niin kaukana Floridassa saakka.

Arkipäivät kyllä kuluvat työtou-huissa, sillä etenkin näin keväällä on kaikenlaista raaputtamista, sillä au-rinko ottaa kaikki näkyviin, niin si-sällä kuin ulkonakin. Kyllä työtä on, mikäli jaksaa tehdä, voimat heiken-tyvät, ikä painaa päälle. Sen neuvon annan jokaiselle joka kaipaa omai-siaan ja lapsiaan, että ottakaa valo-

Lapsuuskesät mummolassa

Kuulun siihen sukupolveen joka on syntynyt sodan jälkeen (v 1946). Karjalasta en siis tiedä muuta kuin mitä olen saanut sukulaisilta ja tuttavilta kuulla.

Olen kuitenkin siinä onnellisessa asemassa, että sain elää kaikki lapsuuteni kesät karjalaisten, nimenomaan sakkolalaisten kanssa.

Äitini vanhemmat olivat Juho ja Eliisa Koiranen Haitermaan kylästä. Heidän vanhin tyttärensä Aura kuoli vaikeaan sairauteen melko nuorena. Minun äitini Lahja kuoli myös traagisesti; hänen päälleen ajettiin ylinopeudella päin punaista valoa v. 1968.

Muistan selvästi tuolloin äitini kuoltua miten Eliisa-mummo huokaili sydäntäsärkevästi: ”Pitiks miun tää nähhä jot miun molemmat tyttärein joutuit lähtemää ennen minnuu? Mut kyl mie uson jot Luojal on tähäki jokkuu tarkoitus.” — Mummon elämäkatsomus oli selkeän kristillinen ja se varmasti auttoi häntä selviämään siitä suuresta tuskasta jonka kodin ja lasten menettäminen aiheutti.

Mutta tarkoitukseni on kertoa niistä onnellisista kesistä joita sain viettää Lempäälän pitäjän Miemalan kylässä Rauhalan tilalla. Sieltä nimittäin Juho ja Eliisa saivat siirtolaistilansa. — Se erotettiin Harviala-nimestä.

kuvat esille, niin tuntuu kuin olisi tavannut heitä. Jokainen ei ole saanut mukaansa Karjalassa otettuja kuvia, kun lähtö tuli niin kiireinen, mutta onhan jo paljon kuvia jokaisella perheellä ja suvulla sodan jälkeen eletystä ajasta ja perhetapahtumista näillä vierailuilla veräjillä, joka nyt jo kodilta tuntuu kun on nämä vuosikymmenet täällä elänyt, vaikka kaipaus onkin vielä synnyinseudulle.

Hyvä on meidän elää täällä Ruovedelläkin vapaassa Suomessa.

Maire Salmela

sestä suuremmasta tilasta, ja samasta erotettiin myös äijän (siis Juho-vaarin) veljen Aapro Koirasen tila.

Tämä Harvialan päärakennus oli komea kartanomainen rakennus. Siinä päärakennuksen ullakkohuoneessa tiettävästi asuttiin silloin kun Rauhalan taloa kunnostettiin, siis 5—7 kuukauden ikäisenä sain viettää siellä.

Minulla on säilynyt pieni valokuva siitä kun pikku Heikki on äitinsä

Lahjan sylissä kauniina kesäpäivänä tuon päärakennuksen pihalla.

Kaikki lapsuuden kesien kauneus korostuu tuossa kuvassa: Aurinko paistaa, kukat kukkivat, linnut visertävät ja heinäsiirkat sirittävät (mitä ei kylläkään kuvasta voi havaita), äitini on nuori, kaunis ja onnellinen, vauva on terve ja iloinen.

On luonnollista, että aivan ensimmäisten vuosieni muistoja en saa enää esille. Mutta arvelisin noin viisivuotiaana ”valmeutuuneeni” tietyissä asioissa. Juho-äijä alkoi ottaa minua katselemaan omia puuhailujaan. Hänhän oli ollut Sakkolan kunnan kirjuri ja muissakin luottamustoimissa aivan sitten Lempäälään saakka. Hänellä oli kuitenkin

sen lisäksi erinomaista käytännön kätevyyttä käsissään. Hän osasi käyttää kirvesmiehen työkaluja varsin kätevästi ja kykeni korjaamaan kaikki talossa ja siihen liittyvässä ilmenevät vikat itse. Eikä hän pelkästään korjannut vikoja, vaan loi ja rakensi kaikenlaista tarpeellista taloon.

Tämä puuhailu, joka tapahtui lähinnä puutavaran parissa, tarttui tietysti minuun. Puun muotoilun ensimmäinen ja tärkein välinehän on

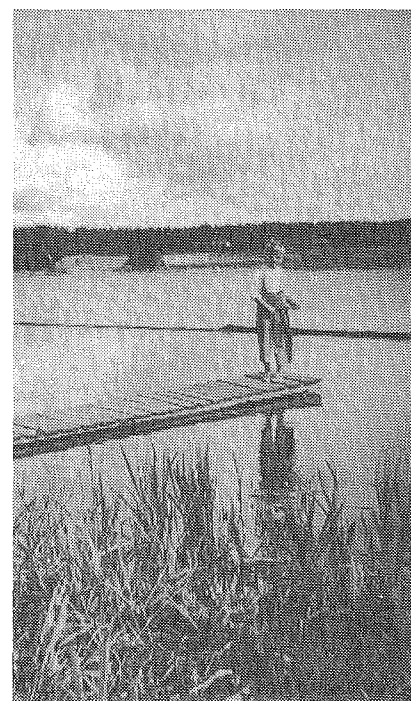
puukko. Sellaisen sain muistaakseni kuusivuotiaana. Aloin vuolla ensin erilaisia tikkuja, sitten jotain mitä sattui ja sitten tämä luova työ johti monivuotiseen toimintaan laivojen parissa. Rupesin nimittäin tekemään pieniä laivoja joita uittelin laiturilla Vanajaveden rannassa. Siihen aikaan oli tukkien uittotoiminta ahkeraa, ja rannallaeläjien asemaan se vaikutti melko lailla. Pienten laivojen mallina olivatkin hinaajat, nämä tekemäni pikku laivat ristittiin näiden nimien mukaan. Siellä oli höyrylaiva Panu, diesellaiva Ukko, ja sitten monia pienempiä hinaajia. Näille vetäjille veistelin sitten hirmuisen määrän proomuja. Ne sidottiin toisiinsa ja koko letkaa vedettiin kepin päässä

olevalla narulla. Tämä kaikki tapahtui siellä Rauhalan tilan laivalaiturilla.

Eräs pikku yksityiskohta tästä puutöiden parissa askartelemisesta tulee tässä mieleeni. Olin lyömässä naulaa puupalikkaan. Vasara oli suuri ja mies pieni. Niinpä joka toinen lyönti meni naulankannan ohi. Äijä, joka oli seurannut touhujani loihe lausumaan: ”Katsaha, tuuluoks teäl nii paljo jot siul pitteä antaa riehtilä vasara tilal?” Loistava näyte karjalaisesta huumorista; ymmärsin tämänkin vasta monen vuoden kuluttua. — Muutenkin Juho-äijälle, ilmeisesti muillekin karjalaismiehille, oli ominaista, että jos hän lausui jonkin tyypillisen karjalan murteen sanan tai ilmaisun, hän ei lapsen kysyessä sen merkitystä selittänyt mitään, oli vain tietäväisen näköinen ja nauroi itseksensä.

Siellä samaisella laiturilla saivat alkunsa myös kaksi oleellisesti lapsuuteni kesiiin (ja myöhempään elämään) vaikuttavaa asiaa: Kalastaminen ja uiminen.

Niin kauas kuin suinkin saatan muistaa pienimuotoinen kalastus liittyi oleellisesti elämiseen. Pari katiskaa oli aina vedessä, yleensä siinä lä-

hirannassa. Veneeseen astuminen oli aina hieman hankala operaatio. Mummo ja äijähän olivat jo sentään ikäihmisiä, molemmat lihavia, ja äijällähän oli lisäksi liikkumista haittaava vamma oikeassa jalassa. Niinpä he korostivat varovaista veneessä olemista. ”Akkiloiha itsijäis!” -kommento kuului vähän päästä.

Kalaa katiskoista tuli siihen aikaan varsin mukavasti. Ruokapöydässä oli säännöllisesti jotain kalaa. Lahnaa mummo joko suolasi, hiillosti saunan padan alla tai niistä tehtiin kalakeitto. Ahvenet paistettiin, samoin hauet. Kuhat joko keitettiin tai paistettiin. Kuhan poskiliha oli kaikkein ensimmäinen kala-annos elämässäni. Se säästettiin aina pikkupojalle, joka ei sinällään vielä tuolloin ymmärtänyt miten hyvää ruokaa kala on.

Joskus kun esimerkiksi naapurin pellon kyntämisen aikaan saatiin paljon kasiaisia, laskettiin ”kokat”, pitkäsiima. Siinä oli minullakin osuutta, kun ”moavotettiin”, siis pantiin madot koukkuihin. Illalla siima laskettiin, ja aamulla hirvittävän varhain oli noustava sitä nostamaan. Vaikka olin vielä veneeseen astuessa täysin nukuksissa (olin noihin aikoihin 4—6 -vuotias) en mistään hinnasta olisi jäänyt pois, sillä oli valtavan jännittävää seurata mitä sieltä järvestä oikein tuli.

Kaikkein mukavimmat muistot ovat kuitenkin oman onkimisen parista. En oikein tänä päivänäkään osaa kuvitella hauskeempaa ja jännittävämpää puuhaa kuin tuon ajan ongella käynnit. Se oli kokonaisvaltaista tekemistä. Ensin piti hankkia sopiva matopurkki, sitten kaivaa madot, panna onki kuntoon, kävellä rannalle sopivaan onkipaikkaan, tai sitten soutaa veneellä jonnekin kiven kupeeseen. Ja sitten alkoi tietysti paras ja jännittävin osa, itse onkiminen. Tällä konstilla tuli oikeastaan vain kahta lajia kalaa, särkiä ja ahvenia, ensinmainittuja hieman enemmän. Ne olivat keskimäärin 18—22 cm:n mittaisia, eivät siis suinkaan suuria, mutta kärsivällisesti Eliisa-mummo ne perkasi, ja ne syötiin joka ainoa järjestään! Ahvenet paistettiin ja särjet suolattiin. — Asun tänä päivänä Säkylän Pyhäjärven kupeella ja olen tietysti saanut usein täkäläistä kuuluisaa siikaa mm. suolatuna, mutta mielestäni itseongittu suolasärki on parempaa! Varsinkin jos se on ongittu mummolassa.

(Näiden kala-asioden kohdalla mieleeni tulee enoni Usko Koirasen omalta pikkupoika-ajaltaan kertomat jutut ”Muon-sedän kanssa tehtyistä onkimatkoista. Hän saisi panna ne paperille! Niissä hersyy karjalainen huumori parhaimmillaan!)

Jatkuu
Sotilaspastori **Heikki Sysioja**

**Putkiliike
P Nuora Ky**

37560 KULJU
puh. 676 100

Matka

Oli yksi niitä harvoja kesän kau-
niita päiviä. Matkaa oli suunniteltu
huolellisesti jo pitemmän aikaa. Pää-
tettiin, nyt se tapahtuu. Rohkeus ka-
saan ja reisuun. Otetaan vastaan
kaikki sellaisenaan, mitään ihmette-
lemättä, mitään kyselemättä.

Ei arvostella, eikä vertailla.

Kuinka kävi?

Junamatka taittui rattoisasti.
Muisteltiin vanhoja tapahtumia, ker-
teltiin jo melkein unohtuneita mur-
resanoja. Entiset paikan nimet mel-
kein maistuivat suussa. Suurisuo.
Kielellä maistui muurainten keltainen
maku. Siellä tuskin ehtisimme käy-
dä, vaikka nyt oli paras lakka-aika.
Potuska- sana nauratti jokaista. Se-
kään ei ole kuulunut jokapäiväiseen
sanavarastoon, enää. Sotaväessä ol-
leet Pohjanmaan pojat ihmettelivät
aikoinaan pylväsilmoitusta, jossa lu-
ki Humalaisten raittiusseura järjes-
tää iltamat. Meistä paikkakunnan
asukkaista siinä ei ollut mitään kum-
mallista.

Maisemat vaihtuivat. Iltamyöhäl-
lä saavuttiin naapurin suureen kau-
punkiin.

Ensimmäisenä iltana ei kaupunkia
katseltu. Sänkyyn vaan. Nukkumaan
ja keräämään voimia huomista var-
ten.

Edessä oli matka, jonka takia var-
sinaisesti liikkeelle lähdettiin. Aamu-
varhaisella kiiruhdettiin taas asemal-
le. Ostettiin matkaliput ja astuttiin
junaan, sydän pamppaillen.

Mielessä pyöri ajatus, kuinka mah-

taa onnistua tämä toiveiden matka.
Vaunussa ei meiltä kukaan mitään
kysynyt, eikä kahta kertaa meihin vil-
kaissut. Tuli rauhallisempi olo, kun
huomasi sulautuneensa matkustajien
monen kirjajaan joukkoon. Minä-
kin, joka istuin siinä vyön avulla ly-
hennetyssä yöpaidassa. Tärkein mat-
kavaate, vanha kesämekko, unohtui
kotiin.

Katseltiin maisemia. Ei puhuttu, ei
pukahdettu, olla nököteltiin hiljak-
seen, kuin kotoaan luvatta lähteneet
lapset.

Konduktööriä ei näkynyt.

Juna kolkutteli eteenpäin heitteleh-
tien puolelta toiselle. Mahtoivatko ol-
la samat kiskot, jotka sodan tiimel-
lyksessä vedettiin kasaan, ja joita so-
tavanget kesäkuumalla, lekan kanssa
oikoivat. Parin tunnin kuluttua yli-
tettiin silta, jonka alla ryöppysi koski.

Katseet kohtasivat.

Alkoi tuntua tutulta ja kuitenkin
niin vieraalta.

Noustiin junasta tutulle asemalle.
Tunne oli samalla kertaa mahtava ja
masentava. Kaikessa näkyi vieraan
leima. Hiekkakin, se entinen keltai-
nen santa, oli muuttunut mustem-
maksi, karkeaksi. Muualta sinne tuo-
duksi. Juoksuhaudat, joihin lapsena
kurkistelimme, kasvoivat isoja män-
tyjä. Kivijalkojen sisäpuolella kasvoi
samankokosia puita kuin entiset pi-
hapuut.

Uutta oli rakennettu. Rakennusta-
pa ja tyyli erilaista, isoissakin raken-
nuksissa. Lentokenttä oli laajentunut
kymmenen kilometrin pituiseksi.
Aseman takana oli kaatuneiden
muistomerkki. Nurmikko sen ympä-

rillä oli hoitamaton, kukat kuihtune-
ta. Ensin tuntui pahalta, mutta sit-
ten ajattelin, ehkä näin onkin parem-
pi. Unohtuu pikemmin koko melske.

Matkaa jatkettiin kävellen. Koulu
oli maalattu siniseksi. Tien vieressä
metsä oli niin tiheää, ettei sinne mah-
tunut eväitä syömään. Istahdimme
tien penkalle. Hyvin maistuivat siinä-
kin.

Katselin kotipihalle päin. Sauna
kökötti paikoillaan. Talon paikalle oli
tehty kolme pientä mökkiä. Raken-
nettu niistä tarvikkeista mitä oli. Ka-
toissa pala lautaa, kappale peltiä, ne-
liön kokoinen pahvinpalanen ja kai
jokunen päre.

Lohdutonta. Puuta on, että pääl-
le kaatuu. . .

Luvattiin ettei arvostella.

Päivä kierreltiin ja katseltiin. Aja-
tukset yhtenä sekamelskana. Katke-
ruus näitä entisen kotipaikan asutta-
neita ihmisiä kohtaan vaihtui säälik-
si. Mikä lie heidän kotiseutunsa?

Palasimme asemalle linja-autossa.
Janotti.

Aseman kaupassa oli karamellejä.

Anu

EDULLISESTI

- Kehystykset
- Taiteilijatarvikkeet
- Lahjatavarat
- Valokuvakehykset
- Kuvapalvelu
- Kamerat

Passikuvat HETI!

Ota osoitteeksi palveleva

**KEHYS- JA
LAHJAPISTE**

T:mi Valio Rauhala

Puutarhakatu 23

TAMPERE

Puh. (931) 128 575

Muistoja matkoilta

Kevät keikkuu keveästi. Monet ei-
vät kestä jäiden lähtöä. Silloin oli au-
rinkoisia toukokuun päiviä kun pie-
nessä mielessäni raksatti: Nyt on
mentävä nuuskimaan Karjalan tuu-
lia, koska kehtoni on ensimmäisen
kerran heilahtanut Vilakkalassa.

Olin sisältänyt tietoisuuteeni, että
matkatoimisto hoitaa Leningradin
matkoja. Iellie — jälle. Lisäksi tie-
täväiset kertoivat, että matkustami-
nen avartaa ihmisen olemusta. Kau-
punkiasunnossa kun seinät ovat ko-
vin lähellä toisiaan. Lähtöaamuna oli

herättävä ennen ylösnousemista, kos-
ka kintussa oli verenvettoa Karjalaan.
Mitä silloin miitin turistibussin taka-
penkillä? Silmät kirkkaana ja kaula
puhtaana venytetty urkkimaan ja
kurkkimaan.

Siitä mie en virka mittää.

Kun tulimme Vaalimaalle siellä
höpsytettiin tavaroita ja luvettiin ra-
hoja. Kuin myöskin ihmisiä. Kaikki
oli mukana. Mänkeä!

Tultu on Viipuriin, Karjalan kau-
niiseen kaupunkiin. Siellä tajutaan
elämisen taitoa. Vaikka mikkää, ei-
kä kukkaa uo miu mau mukkaa. . .

Kysyin seurueelta: — Miksi iloinen
Viipuri on niin surullisen näköinen?
Joku vastasi: — Ei se ole, Sie vaa luu-
let.

Leningradissa sänkypaikkani oli
hotelli Moskovassa. Hyvän oppaam-

me ansiosta pääsimme kurkistamaan
suurkaupungin nähtävyyksien pal-
jouteen. Hotellimme alakerrassa oli
riemuliiteri. Siellä illan tullen oli
vauhti päällä. Tutustuin venäläiseen
aviopariin. Toveritar puhui Venäjän
kieltä. Toveri haastoi karjalaa, niiko
mieki.

Keskusteltiin hyvin paljon Vilak-
kalasta. Tietysti myös tanssittiin.

He tarjosivat apuaan ja kehoitti-
vat käymään synnyinseudullani. —
Kotiinlähtö aamuna siristelin silmiäni
Nevan rannalla Vilakkalaan päin.

Ailahti niin surulliselta. Oli kuin
Kypros vuorelta katselisi luvattua
maata, jota ei näy.

Miitin, että kerran viel käyn Vilak-
kalassa, koska siel laulaa satakiel.
Toivossa tässä.

Janne Viskari

Kolme kesää peräkkäin

Kun tuo toimittaja äskettäin arve-
li, että kirjoituksista uhkaa tulla ”pe-
ta” jollei tilanne parane, päätin teh-
dä jotain asian korjaamiseksi. Tässä
olisi ensiapua. Aletaan vaikka tästä.

Elokuussa 1932 sain kirjeen kou-
lulaiva Suomen Joutsenelta ilmoituk-
sella, että olin hyväksytty palveluk-
seen koululaivalle, sen toiselle valta-
meripurjehdukselle. Siitäkös riemu.
Pula-aikana olin puuhaillut milloin
mitäkin Viipurissa, saamatta otetta
oikein mistään. Nyt näytti avautu-
van. Kaikki oli uutta, matruusin va-
rusteet, nukkuminen riippumatossa,
perehtyminen purjelaivasanastoon
y.m. loputtomiin. Joukossa oli tietys-
ti vanhojakin purjehtijoita. Päivä al-
koi aamuvuonisteluilla, kaikki miehet
mastoon, vantage pitkin ylös saalin-
kiin ja toista kautta alas. Huh, taisi-
pa housut tutista? Muutamaa kuu-
kautta myöhemmin työskentely rikis-
sä tuntui suorastaan nautinnolta raa-
kojen hipoessa veden pintaa ja laiva
näytti pieneltä kaukalolta kaukana si-
vulla.

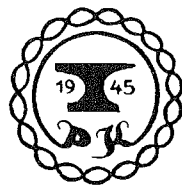
Matka alkoi erilaisten valmistelu-
jen jälkeen vasta 18. 10. 1932. Oli las-
tattava tonnimmäriä kiviä painolas-
tiksi ruumaan, täydennettävä muona-
varastoa, kunnostettava purjekertaa
y.m. loputtomiin. Alkumatka oli
melko hankalaa. Pohjanmerellä val-
litsi kova vastatuuli, lumipyry jäädyl-
ti vantit liukkaiksi. Siinä olikin koh-
meisin käsin naurussa pitelemistä.
Englannin kanaalissakin oli vasta-
tuuli niin kova, että vaikka molem-
mat ankkurit olivat pohjassa, painui
Joutsen hiljaa taaksepäin. Joutsenen
kokoinen fregatti vaatii melkoisen ti-
lan luovimiseen ja kanaalissa on jos-
kus ahtaat paikat, lehmänkäännös,
eli käännös tuulen alapuolelta tietäisi
takapakkia. Öljypuvut päällä nukut-
tiin sen minkä nukuttiin. Kun oli saa-
nut unen päästä kiinni, niin jo soi
signaali: ”Kaikki miehet kannelle
kääntämään laivaa”.

Komennot annettiin yleensä sig-
naalein, niihin oli usein tehty sanat-
kin, olkoon ne nyt. Kanaalin jälkeen
alkoi ilma lämmetä ja kun tultiin Ka-

narian saarille, mikä oli ensimmäinen
etappi, oli jo täysi kesä.

LAS PALMAS, Kanarian saaret.
Siihen aikaan ei tiedetty mitään il-
mansaasteista, suuret puut olivat täy-
dessa kukassa ja ilman täytti huu-
maava tuoksu. Ajattelin silloin, että
tänne minä vielä tulen. Kun tämä toi-
ve sitten vuosia myöhemmin toteutui,
oli se melkoinen pettymys. Pilvenpiir-
täjiä ja saasteita kaikkialla. Siellä
missä ennen aasi verkkaisesti asteli
oli nyt liikenteen melu läpitunkeva.
Eräs kaveri, Vannisen poika Viipuris-
ta sairastui meritautiin heti Helsingis-
tä lähdettyä ja oli varsin huonossa
kunnossa kun tultiin Las Palmasiin.
Oli sovittu, että hän saa lähteä kes-
ken matkan kotiin. Mutta päästyään
kovalle maaperälle ja saatuaan hedel-
miä hän virkistyi ihmeesti, eikä tie-
toakaan pois lähdöstä. Eikä meritauti
uusiutunut enää myöhemminkään,
vaikka oli pahempiakin tilanteita.
Las Palmasista lähdettyä alkoi sitten
varsinainen lekottelu. Pasaadituuli
piti huolen, ettei purjeisiin tarvinnut
koskeakaan moneen vuorokauteen.

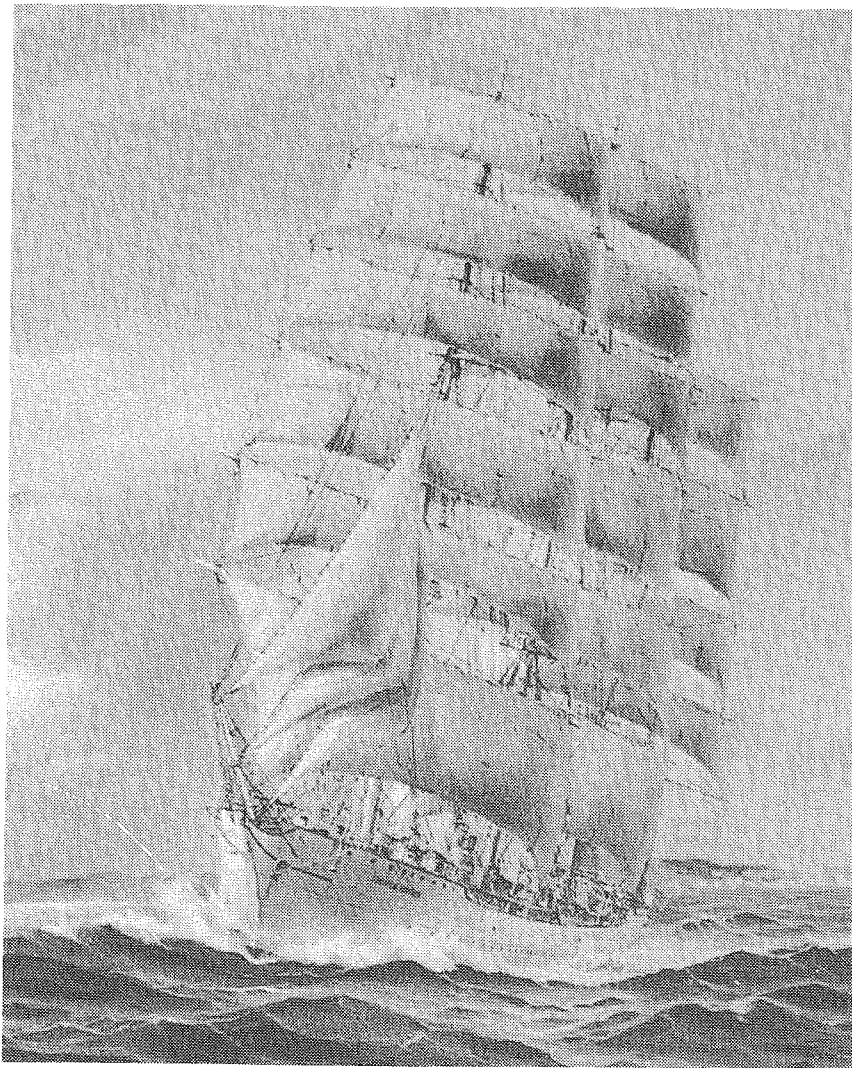
PORTO GRANDE, Kap Verdin
saarelle purjehdus oli kuin merimie-
hen toiveuni. Kertaakaan ei tarvinnut
koskea purjeisiin eikä juuri ahtimiin-

**PÄRSSISEN
KONEPAJA**

35500 KORKEAKOSKI, PUH. (935) 812 04

Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisia ovia ja ikkunoita
Koristetaontaa, lähetyskynntelikköjä

kaan. Tällä 850 mpk:n pituisella taipaleella matka taittui 4,5 vuorokaudessa.

Heti kun ankkuri oli heitetty, ilmestyivät ”tsinksarit”, kaupustelijat ja kauppa kävi kuin siimaa. Minäkin sain vanhoilla uloskuluneilla kengilläni kantamuksen hedelmiä ja päälle pari näkinkenkää.

Saari oli kuiva, kuuma ja palanut. Asukkaat lapsihalvaantuneita, lepra-sairaita ja sukupuolitautien runtele-mia rääsyläisiä. Ostin eräältä naiselta siemenistä tehdyn laukun. Kun maksoin ostokseni, huomasin naisen kädessä töröttävän pelkän mustuneen luun, johon laukku oli ripustettu.

Pasaadissa, merimiehen paratiisissa on aika harrastaa yhtä ja toista. Kom.kapt. Konkolaa, laivan päällikkönä tuntui viehättävän pyöriäisten

keihästys harppuunalla. Tähestäjällä oli määräys tulla heti ilmoittamaan pyöriäisten ilmaantumisesta näköpiiriin. Ei ollut harvinainen näky, että komentaja harppoo juoksujalkaa harppuuna kädessä klyyvarpummin päälle rähmälleen, missä pyöriäiset poukkoilivat keulavaahdossa. Kerrankin kun iso pyöriäinen oli saanut osuman ja Konkola komensi miehet nostamaan. Miehet tekivät työtä käskettyä ja kiskoivat vimmatusti. Oli kuitenkin harppuunaköysi jotenkin juuttunut rautakaiteen väliin ja köysi pamahti poikki.

Pyöriäinen putosi alas ja lähti seilaamaan omille teilleen. Harppuunan varsi vain heilui kuin masto jättäen punaiseksi värjäytyneen vanan jälkeensä. Konekersantti Sundberg sai ruveta tekemään yötä myöten uutta harppuunaa.

Päiväntasaajalla, missä aurinko paistaa kohtisuoraan alas, missä voi katsella Etelän ristiä, missä tapaa albatrossin, tuon etelän linnun, jota ei ole koskaan saatu elävänä pohjoiselle pallonpuoliskolle. Lentokalat parveilevat suurin laumoin delfiinien ajaessa niitä takaa. Laitoin purjekankaasta kehikon laivan ulkosivulle lentokalojen pyydykseksi ja sinne niitä alkoi tippua. Kävipä kerran niinkin, että kun aliupseerit olivat messissään ruokailemassa, tuli avonaisesta venttiilistä lentokala suoraan ruokapöytään. Sillä kertaa sitä ei voitu hyödyntää.

Laivaa hoidettiin huolella, pestiin, maalattiin ja skrapattiin, jotta Joutsen olisi arvonsa mukaisessa kunnossa seuraavaa satamaa varten.

Oli muuten käydä köpelösti, kun oltiin Hytin Matin kanssa maalaa-massa telineellä laivan ulkosivulla. Teline oli kiinnitetty kahdella köydellä rellinkiin riippumaan. Joku ilmeisesti katsoi naakelipenkissä olevat köydet tarpeettomiksi ja alkoi päästellä köysiä irti. Kova mökä ulkosivulta keskeytti kuitenkin homman. Telineen toinen pää retkahti alas ja me Matin kanssa ehdimme juuri ja juuri tarrautumaan jalella olevaan köyteen. Kiivettiin köyttä pitkin ylös irtipäästäjän ihmeteltäväksi. Matin kävi sikäli huonommin, että hän sai täysinäisen maalipurkin sisällön päälleen. (Matti tapasi myöhemmin kohtalonsa meren aalloissa merikapteenina.)

Kastejuhlaa päiväntasaajalla vietettiin koko päivä. Vanhat merenkävijät, jotka aikaisemmin olivat ylittäneet ”linjan” olivat ”neekereitä”, jotka hakivat meitä maakrapuja kas-tettavaksi. Neekerit, itse kauttaaltaan tervattuna eivät käsitelleet ”uhrejaan” kovinkaan hellävaraisesti. Näki-hän siinä tilaisuuden ”kostaa”. Muistan erikoisesti erään kokin olleen hätääkärsimässä.

Seremoniaan kuului valtavalla puuveitsellä varustettu parturi, piispa, lääkäri ja erilaista Neptunuksen henkilökuntaa. Kannella oli tilaisuutta varten rakennettu purjekankaasta

Calgaryn talviolympialaiset Sampan silmin

Keski-Euroopan ja Pohjoismaitten eri hiihtokeskuksissa tapahtuvissa talvikisoissa on käyty useasti joko omalla autolla tai lentäen. Kun aikoi-naan selvisi, että vuoden 1988 talviolympialaiset pidetään Canadian Calgaryssa, alkoivat talviolympialaisiin vihkiytyneet suomalaiskatsojat laatia matkasuunnitelmia sinne. Niin myös meidänkin vakioryhmä, tosin matkalle lähtijöitä oli lopulta vain joku-nen.

CALGARY — OLYMPIAKAUPUNKI

Calgaryn olympiakaupunki, Albertan maakunnassa Kanadassa, sai alkunsa viime vuosisadan loppupuolella, kun rautatien rakennustyöt saavuttivat jylhät Kalliovuoret. Kaupunkioikeudet Calgary sai v. 1975. Län-nen kaupungille ovat tunnusomaista pilvenpiirtäjät, cowboyt, öljy-bus-ness ja Calgarytower 190 metriä korkea. Vuosittain järjestettävä jättimäinen hevostapahtuma rodeokilpailui-neen, messuineen ja muine juhlineen vetää Calgaryyn peräti miljoona ulkopaikkakuntalaista. Rodeo the Calgary Stampede kestää 10 päivää.

Calgaryn linnakkeesta alkavat Kalliovuoret. Kahdella vuorijonolla, joiden väli-leveys kaupungin kohdalla on 80 km, Canmoreen ja Nakiskaan (maastohiihdot ja laskettelun tapah-

valmistettu amme, johon tervalla ja muilla aineilla käsitelty uhri lopuksi upotettiin. On mainittava, että kaikki sujui leikkimielellä ja juhlatunnelmassa. Illan päätteeksi jaettiin jokaiselle kastetodistus.

Otan tähän näytteeksi omani: ”Me Neptunus, valtamerien ja kaikkien vesistöjen hallitsija, teemme täten kaikille uskollisille alamaisillemme tiedoksi, että maan vihreän matonen matruusi Aapo Karppanen synt. 8 p

tumapaikat) päin mentäessä jylhät vuoret melkein yhtyvät. Ainoastaan komeat, monikaistaiset tiet kiemurtelevat laaksoissa ja solissa, ja ihminen tuntee itsensä pieneksi ja suuresta riippuvaiseksi. Nykyisin kaupunkia kutsutaan Kanadan Dallasiksi. Asukkaita Calgaryssa on 640.000.

Samppa Viskarin juhlahetki. Monet kisat läpi käynyt Sakkolan mies sai ensimmäisen kerran elämässään koskettaa olympiasoihtua sen saapuessa hiihtostadionille Canmooreen. Soihdun takana tapahtumaa todistaa Eeva-vaimo.

SÄNKIPELTOJEN AAVEMAISUUS

Saatuamme auton käyttöömme tuli huomioitua monenlaista, meillä täällä Suomessa poikkeavasta. Ne

tammikuuta 1910, on tänään päiväntasaajan kohdalla kastettu vanhan hyvän merimiestavan mukaan Suomen laivaston koululaiva Suomen Joutsenella, mistä tämä todistukseksi annetaan. Samalla on lääkarimme hyväksynyt hänen fyysillisesti ja moraalaisesti vajanaiset ominaisuutensa, jonka takia hänet tästä päivästä lukien lasketaan alamaisiimme kuuluvaksi. Tästä suuresta kunnia-alkoon hän kuitenkin ennaikojaan

valtavat vehnävainiot, joilla suuret lihakarjat käyskentelivät, olivat kaikki sänkipeltona eli kyntämättä. Ei kynnetä syksyllä, sillä tuuli veisi kyn-täessä irronneen viulun ruokamullan mennessään notkoihin ja laaksoihin. Farmariviljelijöillä oli myös omat vehnämyllynsä ym. tuotantolaitok-

set. Vuorien alkuosissa sekä laaksoissa olevat metsät olivat täysin luonnontilassa, hoitamattomina ja suomalaisittain surkeaa katsottavaa. Puiden valtapituus oli todella lyhyt. Meillä täällä Suomessa ihmisten

ylpeikkö, ennenkuin hän on tietojensa ja taitojensa puolesta valmis astumaan itse merenjumalan kasvojen eteen.”

Annettu Atlannin pohjalla 11 p joulukuuta 1932

NEPTUNUS

Valtamerien ja kaikkien vesistöjen hallitsija

J. Konkola

Laivan päällikkö

jatkuu

puheenaiheena on jatkuvat sateet, kun sitävastoin Calgaryn ihmisten puheenaiheena on jatkuvat tuulet; Cinook-sana tuli meillekin tutuksi. Sateisin aika siellä on kesäkuu. Toukokuuhin päästään yleensä ennen vapua, mutta kasvukausi on pidempi kuin meillä. Jos ei kesäkuussa sada, edessä on katovuosi.

SUSIRAJALLA JA NUOLENPÄITÄ

Autoillessamme Albertan maakunnassa, Banff-nimisestä pikkukaupungista ylöspäin, vuorilla oli lämmin luonnonlähde, josta oli johdettu putki avoaltaaseen. Kävimme uimassa altaassa, jossa veden lämpö oli +39 C. Samalla alueella näimme

Eeva ja Samppa Viskari valaistun vesiputouksen äärellä Calgaryn keskustassa.

vuorikauriita. Alas tultaessa huomaisimme susia noin 50 metrin päässä ja saimme jopa valokuvankin. Joet olivat matalavetisiä ja ovat olleet joskus ammoisina aikoina kullanhuuhtojen kokoontumispaikkoja. Jokia oli padottu monin paikoin. Hätkähdyttävänä näköä oli kuitenkin taulu aivan Canmoren kisaportin lähellä, siinä näet oli teksti: Varo voit saada nuolen selkääsi!

ANTEEKSIPIYYNTÖ JA TERVETULOA CALGARYYN

Calgaryn lentokentän tullitarkastuksessa tullivirkailija sattui kysy-

mään minulta: ”Miksi olette tänne saapuneet?” Katsoin pitkään virkailijaan ja sitten kerroin, että nämä kisat ovat minulle jo kahdeksannet (8) olympia- ja MM-tason tapahtumat. Silloin virkailija pyysi anteeksi ja toivotti ystävällisesti TERVETUL-LEEKSI Calgaryyn. Viranomaiset sekä kisatoimitsijat olivat mielestäme tarkkoja, liian tiukkoja! Valvonta oli tosi tarkkaa. Välillä jo ajattelinkin, että onko Canada poliisivaltio? Kansalaiset sensijaan olivat välittömiä, iloisia ja todella ystävällisiä ja vieraanvaraisia.

OLYMPIAKILPAILUT

Päättäjät (poliitikot) tekevät mitä haluavat, niin Suomessa kuin Calga-

koja! Ison mäen kisassa, toisella kieroksella lähdetessä (lähtölava laskeettiin), jolloin Oriveden Montelan veljeksistä toinen tokaisi: ”Pelkäsivät Matin lähtevän kuuta kiertämään.”

Kävin elämäni ensimmäisen kerran jääkiekkohallissa katsomassa peliä. Ensiesiintyminen kiekkokatsojana tapahtui tosin talviolympialaisissa, kiekkourheilijan korkeimmalla mahdollisella areenalla. En oikein lämmennyt tapahtumalle, sillä mielestäni päätarkoitus tuntui olevan vastapuolen pelaajan (kanssaihminen) vahingoittaminen joko tahallisesti tai tahattomasti. Jääköön se kerta myös viimeiseksi.

CARMOREN KISAKYLÄ

Carmore sijaitsee noin 100 km Calgarysta. Majapaikkamme oli aivan kisakylän vieressä. Canmoren pienkylän halkaisee joki, joka haarahtuu ja jossa sorsat uiskentelevat matalassa vedessä. Kilpailupaikalle

keskuksesta oli ylös vuoritasanteelle noin 2 km. Maastohiihdon kilpailualue oli kahden vuoren välimaastossa. Lähtö- ja maalialue oli kapeahko, yleisöllä näkyvyyttä liian vähän. Kilpailumaasto sen sijaan oli erittäin hyvä. Nousut ja laskut matomaisine mutkineen erotti kyllä nousukunnossa olevan hyväkuntoisen hiihtäjän kanssakilpailijasta. Kisojen tulostaulu oli huono: Ainoastaan kahden

kärkiaika mahtui näkyviin ja kolmannen ollessa juokseva. Sitävastoin maalisuoran päässä, hevosenkengässä oleva maaliintulevan hiihtäjän tulos ja sijoitustaulu oli hyvä. Suuri kuvaaruutu (videotaulu) reistaili ja oli kunnossa vain välähdyksittäin. Lähtöluettelot jaettiin kaikille halukkaille maksutta ja erittäin hyvää palvelua oli se, että tuloluetteloida sai välittömästi kunkin kilpailun päätyttyä. Kisaravintola oli aivan lähdön ja maalin tuntumassa ja kaikenlainen kauppa kyllä kävi.

OLYMPIAHIHDOT — SUOMALAISTEN OSALTA

Hiihtokeli kilpailupäivinä vaihteli niin kuin vaihteli täällä Suomessakin. Oli nollakeli: lumi nollassa, ilmassa lämpöasteita. Oli pakkaskeli: lumesa 5—6 astetta pakkasta, ilmassa nolla. Keliolosuhteissa ei saanut olla ongelmia. Enkä ymmärrä, Hiihtoliiton valmennusjohtoon selittelyä lumesta ja lumiolosuhteista. Marjo Matikai-

nen ja tytöt osoittivat voitonahdoisen, nousukuntoisen suomalaishiihtäjän pystyvän voittamaan Olympialaisen kultamitalin. Mieshiihtäjämme olivat loppuun ajettuja, väsyneitä, haluttomia, leireiltä leireille liikaa hiihdätettyjä. Ylikuntoisuus selvänä merkinä kaikesta. Valmennusjohto on aivan liian sinisilmäinen luottaessaan täysin Jyväskylän yliopiston testeihin, kun sitävastoin itsensä tuntemiselle, vanhalle fraasille, ei anneta enää mitään arvoa. Ajettaessa mieshiihtäjämme valmennuksellisesti tähän tilaan, se todistaa valmennusjohtoon ammattitaidottomuutta. Luisteluhihto on jo selvästi luistelulle erikoistunut laji. Luisteluhiihtäjän ruumiinrakennekin tuli esille. Suksien luistelukulma on nopealle menolle hyvin ratkaiseva. Suksien voitelu on hiihdon osa-alue, jota ei täysin ole hallittu koskaan, eikä tulla hallitsemaankaan. Virheitä tulee ja tuli myös ainakin miesten 30 km hiihdossa. Ollessamme eräässä nousussa kuulimme Ristasen Karin sanovan alistuneella äänenpainolla: ”Sukset eivät pelaa”. Sen kyllä näki ja totesi.

PALKINTOJEN JAKO

Olympiamitalien jako tapahtui Calgaryn keskustassa olevalla Olympi Plazalla. Naisten 5 km palkintojen jaon ollessa vuorossa menimme paikalle noin 2 tuntia ennen, päästaksemme hyville paikoille ja pääsimmekin. Koko alue täyttyi eli noin 40.000 ihmistä ympäröi palkintokoroketta. Vähän ennen jakotilaisuutta TV-toimittaja, vuosien takainen

urheilututtavani Pentti Salmi, oli nähnyt minut katsomossa ja tuli luokseni pyytäen kahta suomalaista kisavierasta, naista ja miestä kuvattavaksi ja pieneen kisahaastatteluun.

Sanoin Pentille: Vaimoni Eeva on tässä ja tuossa edessä on Montelan veljekset. Jos kelpaavat, niin siitä vaan. Haastattelu tulikin sitten kuva-ruutuihin tänne Suomeen. Haastattelu tapahtui Olympic Plazan reunalla, ulkona.

MUITA HAVAINTOJA

Ollessani virallisesti aikoinaan Suomen joukkueessa aina vuodesta 1974 Falunin MM-hiihdoista vuoteen 1984 Innsbrukiin (vammaisten Olympialaiset) oli Suomen joukkueessa hengellisenä voimanlähteen välittäjänä kirkkoherra Martti Alaja. Ollessamme v. 1985 Seefeldissä Itävallassa, kuin myös viime vuonna Länsi-Saksassa Oberstdorffissa kisakatselijoina, niin kirkkoherra Alaja järjesti aina pienen kirkkotilaisuuden. Suomen joukkueen johto oli valinnut Calgaryyn toisen sielunpaimenen. Kuitenkaan tämä uusi hengen mies ei ottanut suomalaiskatsojiin minkäänlaista yhteyttä, eikä näin ollen mitään kisahartautta meille järjestetty.

Samppa Viskari

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pienkonekorjaamo

NUORA-MOTOR

Härmälänkatu 15, TAMPERE
Puhelin 931-654 411

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

- Passikuvat heti — otamme myös valokopiot
- Nopea filminkehityspalvelu, jopa tunnissa
- Laaja tarvevalikoima: Kameran, projektorin, filmit, kehykset
- Valokuvaaaja tilattavissa eri tilaisuuksiin, studiokuvauksia

Lempäälän Kuva ja Tarvike
om. Tapio Kuisma, Sirvalahti P. 751 659

Viimeiset suuret hiihtokilpailut Sakkolassa

SAKKOLAN JÄNTEVÄN kyläosastojen väliset 10x5 km viestihiihtokilpailut pidettiin Sakkolan Kirkonkylän maastossa 26 päivänä maaliskuuta 1939.

Hiihtoon osallistui viisi 10-miehistä joukkuetta. Petäjärveltä kaksi joukkuetta, Kirkonkylästä, Haparaisista ja Haitemaasta joukkueet.

Näistä 50 vuotta sitten pidetyistä kilpailuista on Aapro Jääskeläinen laatinut erittäin tarkat pöytäkirjat, joista jokaiselle hiihtäjälle on otettu oma aika.

Tasapuolisuuden nimissä olivat palkintotuomaritkin otettu eri kyläosastoista. Petäjärveltä Santeri Ollikainen ja Ville Savolainen, Kirkonkylästä Matti Naskali ja Janne Lopenen, Haparaisista Eemil Merjamo ja Haitemaasta Edvard Koiranen.

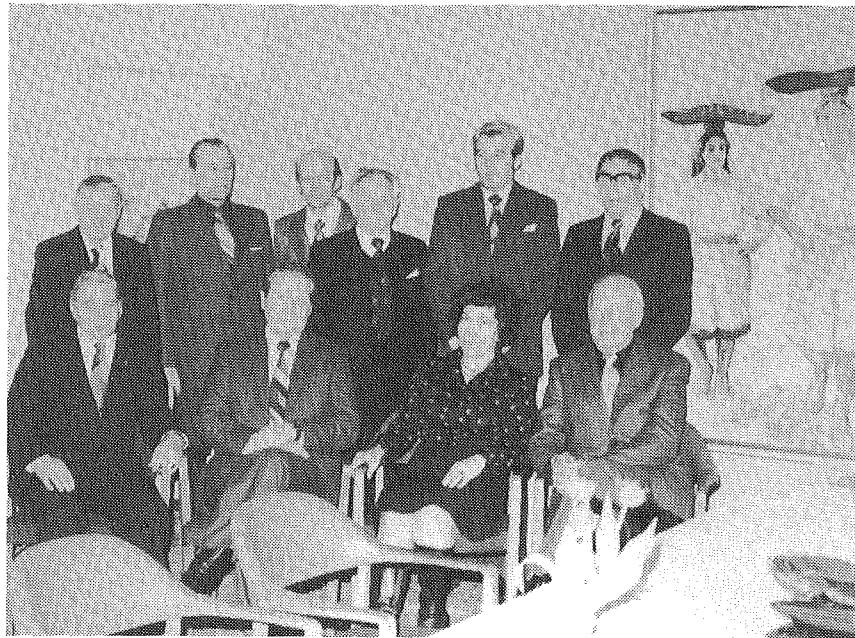
Lähtöviivalle asettuivat Petäjärveltä Risto Väänänen, Kirkonkylästä Martti Karonen, Haparaisista Toivo Viskari sekä Petäjärvien II-joukkueesta Reino Savolainen.

Haparaisten joukkueessa Toivo Viskari jättikin osuudellaan Haitemaan yli puoli minuuttia. Martti Karonen ja Risto Väänänen hiihtivät samaa tahtia ja perästä tuli Petäjärvi II:n. Toista osuutta hiihtivät Haparaisten Pentti Kiiski, Haitemaan Lauri Koiranen, Kirkonkylän Väinö Kurki, Petäjärvien Lauri Pursiainen ja Matti Nuora.

Petäjärvien Lauri Pursiainen ohitti Haparaisten Pentti Kiiskin, samoin Haitemaan Lauri Koiranen. Näin hiihti vaihtoon Haparainen kolmantena seuraavina Kirkonkylä ja Petäjärvi II:n. Kolmannella osuudella lähdössä oli eroa Petäjärvien ja Haitemaan välillä vain 12 sek. Petäjärveltä Viljami Virolainen, Haitemaasta tasamaan ME:n omistaja Arvi Kuisma, mutta Viljami jättätti Arvin, kolmantena vaihtoi Haparaisten

Heino Turkkinen, seuraavina Kirkonkylän Aarne Tuokko ja Petäjärvi II:n Aarne Kurikka.

Seuraavassa vaihdossa kasvatti eroa lisää Viljo Pulakka Pentti Koiraseen, Haparaisista hiihti osuuden Väinö Viskari, Kirkonkylästä Aapro Kurikka ja Petäjärvi II:n Otto Lepänen. Viides osuus meni Petäjärvien nuoren Aimo Savolaisen johdolla lähes 4 minuutin erolla Haitemaan E-

Jäntevän johtokunta, kuvattu Tampereella 70-luvun loppupuolella.

no Kuroseen, kolmantena tuli vaihtoon Haparaisten Onni Nalli, sitten Kirkonkylän Reino Laamanen ja Petäjärvi II:n Sulo Pulakka.

Kuudes osuus meni edelleen Petäjärvien Viljo Kurikan johtaessa yli 5 min. sitten Haparaisten Sulo Koiranen, kolmantena vähän perässä Kirkonkylän Eero Kurikka. Haitemaan Erkki Nuora oli jäänyt neljänneksi ja perää piti Petäjärvi II:n Tomi Lampu.

Kuudennella osuudella oli Petäjärvien joukkueella turvallisen tuntuinen etumatka vaikka Kirkonkylän Eero Kurikka hiihti eron lähes kahteen minuuttiin.

Seitsemättä osuutta hiihti Petäjärveltä Yrjö Pulakka, Kirkonkylästä Pekka Virolainen, Haparaisista Arvi Tiinus, Haitemaasta Eemil Kuisma, suurhiihtäjä, mutta matka oli hänelle liian lyhyt, Petäjärvi II:n osuutta hiihti Väinö Huuska. Kirkonkylä tavoitti johtavaa Petäjärveä 14 sek.

Kahdeksannessa vaihdossa Petäjärvien Vilho Kankkunen läksi vajaan

3 min. etumatkan turvin, hänen perässään toisena Viljo Karonen Kirkonkylästä, kolmas Soini Kekki Haparaisista, neljäs Soini Javanainen Haitemaasta ja Aleks Pitkänen Petäjärvi II.

Yhdeksäs vaihto alkoi Eero Luukon johdolla, taka-ajoon pyyhkäisi Kirkonkylän Aapro Jääskeläinen. — Mitä tekee Aapro? Häneen luotetaan, mutta tavoitti Petäjärvien Luukkoa vain 7 sek. Haparaisten osuutta hiihti Yrjö Jortikka, Haitemaasta edusti V. Kotinen, Petäjärvien kakkosjoukkueessa hiihti Lauri Lamppu. Tämän jälkeen ei järjestys muuttunut.

Voittajana tuli maaliin Petäjärvien

Kauko Virolainen ajalla 4.51,41, hän hiihti ylivoimaisesti parhaan yksityisajan osuudellaan 21,04. Toiseksi tuli Kirkonkylän joukkue yhteisajalla 3.55,37, ankkurina Leevi Lopenen yksityisaikansa toiseksi nopein 21,43. Haparaisten yhteisaika 3.59,12 ja Arvo Nallin yksityisaika oli 21,50. Neljänneksi hiihti Haitemaan Tauno Pitkänen yksityisaika 22,01 ja joukkueaika 4.06,06. Petäjärvien II:n aika 4.13,20 ja Jalmari Hinkkanen kiersi lenkin aikaan 22,22 min.

Näin komeasti päättyi Sakkolan Jäntevän kaikkien aikojen suurin kyllien välinen kilpahiihto. Nimiluettelosta näemme, että tähän kilpailuun osallistuivat kaikki Suvannon pohjoispuolen kyläkunnat Taipaleesta Viiksanlahteen. Lisäksi Petäjärvien laaja kyläkunta joka sai tukea Hovinkylästä, Ojaniemestä ja Arkuntanhuasta, niinkuin nimistä voi päätellä.

Eivät arvanneet nuo rehdit urheilijanuorukaiset, että heidän hiihtotojiaan tarvitaan jo seuraavilla lumilla puolustamassa kotoisia hiihtolatuja ase kädessä ja että moni näistä urheilijoista joutui katkaisemaan viimeisen maalinauhan Sankarivainajana.

Kirkonkylän joukkueen ankkuri Leevi Lopenen kaatui Petäjärvien maastoon ja hänen jäännöksensä haettiin sankarihautaan vasta jatkosodan takaisinvaltauksen jälkeen v. 1941. Kirkonkylän hiihtojoukkueesta kaatuivat lisäksi nuorukaiset Viljo Karonen, Reino Laamanen sekä Aarne Tuokko. Myös toisten kyläosastojen joukkueissa hiihtäneitä kaatui sankarivainajina, joita en voi varmuudella nimetä ketään. Lisäksi moni sai elinikäisen vamman kannettavakseen.

Mielestäni kilpailusta laadittu pöytäkirja on näin 50 vuoden takaa hyvin mielenkiintoista luettavaa, ei ainoastaan meille mukana olleille, joita Kirkonkylän joukkueesta on elossa varmuudella vain kolme miestä, vaan ehkä teille nuoremmillekin jot-

ka voitte lukea ja ajatella, että oliko isäni, setäni, enoni jopa äijänikin nuoruudessaan urheilija.

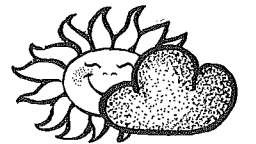
Vuonna 1913 perustettu Sakkolan Jäntevä täyttää 75 vuotta ja on ollut jo evakkotiellä 50 vuotta. Tämän urheiluseuran toiminta kattoi valtaosan urheiluvan nuorison keskuudessa tapahtuneesta kansalaiskasvatuksesta Sakkolassa.

Onnittelemme syntymäpäivänä Sakkolan Jäntevää!

Martti Karonen

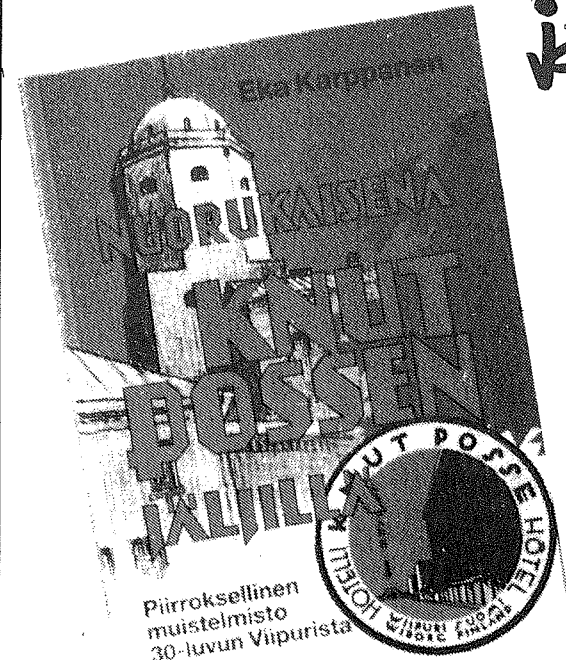
HOVINKYLÄN KIRJASTOSEURAN VUOSIKOKOUS

ja yhteinen tilaisuus pidetään sunnuntaina 12 päivänä kesäkuuta 1988 alkaen kello 12 PEKKA HINKKASELLA Vesilahden Laukossa.

Eka Karppanen

Nuorukaisena KNUT POSSEN jäljillä

Visuaalinen viipurilaismuistelmisto — juuret Suvannon Sakkolassa

OVH.

75,-

Käteismyynnissä Tampereen seudulla Osuuspankki, Kulju (Esko Kallonen)

Tilaten Karjalan Kirjapaino Oy

Oksasenkatu 8, PL 4

53101 LAPPEENRANTA, puh. 953-11700

Äitienpäivänä 1988 Urhoollista äitiä muistellen.

Muistelen äitienpäiviä, kun olin pikkutyttö. Elimme hyvin ankeita aikoja pulavuosina 1930-luvulla Sakolan pitäjän Kiviniemen Saviojan kylässä.

Muistan punaisen talon ja sen pihalla kulkevan ”ikiliikkujan”. Äiti kulki kuin ”tuhattajalkainen”. En muista, että oliko äiti edes yöllä levossa.

Meitä lapsia oli kymmenen, olimme vastasyntyneistä kouluikäiseen. Lapsia lähti aamulla 6—8 yht’aikaa kouluun. Siksi äidin oli kiirehdittävä navetan, kaivon ja tuvan väliä, sillä ei silloin ollut mitään mukavuuksia, sillä lapsille piti laittaa eväät, kammata tukat ja huolehtia puhtaat vaatteet päälle. Sitten äidille jäi jo ”vapaa-aikaa”. Lämmittää uunit,

kirnuta voit, siivota paikat ja huolehtia kotona olevista pienemmistä lapsista. Piti valmistaa ruokia ym. kotiintulevia nälkäisiä lapsia varten.

Äitini Maria Käppi oli hyvin valvetunut suuren perheen äiti. Hän ennätti olla järjestötoiminnassa mukana (Martta ym). Ennen pulavuosia ja ennen Suomen vapautta äiti ja isä menettivät neljä lastaan, jotka olivat 2—4 vuotiaita, lapset kuolivat silloisiin lastentauteihin (kurkkumätä, tulirokko ja lasten vatsataudit).

Äitini kaikista menetyksistä huolimatta oli hyvin lujatahtoinen nainen, sillä hän meni aina vaikka läpi ”harmaankiven”.

Aina äitienpäivänä järjestettiin koko kylän äideille äitienpäiväjuhla Kiviniemen uudella kansakoululla. Äi-

ti tahtoi aina kiireen keskellä kunioittaa läsnäolollaan meidän lasten järjestämää juhlaa.

Ohjelma oli seuraavanlainen: Äidit kukitettiin luonnosta tuoduilla sini- ja valkovuokoilla. Oli kuorolaulua, yksinlaulua ja runoja. Äideille yritettiin järjestää hyvin kiitollisin mielin kaunista ja mieltäpiristävää ohjelmaa kiitokseksi uhrautuvasta työstä, jota äidit olivat meidän puolestamme tehneet.

Eihän silloin järjestetty valtakunnallisia ansiomerkkien jakoja, vaikka siihenkin aikaan moni äiti uhrasi henkensäkin lastensa edestä tehdystä ylisuuresta työtaakasta rasittuen. Äitiä kiitollisin mielin muistaen.

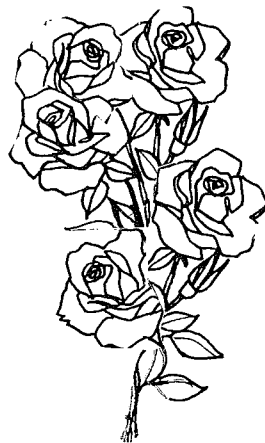
Laura Niinilampi os Käppi Haapamäki

Äitienpäivänä

Voisinko Sinua äiti unohtaa milloinkaan? Vuosikymmenten taakse jälleen vaeltamaan saa Sinun muistosi minut poluille lapsuuden, jolloin syliisi juoksin tullessa murheitten... Sinä ne aina poistit lämmölläs, katseelläs. Voi miten turvallinen oli Sun maailmas.

Unohtumaton olet äiti. Kuvasi himmene ei. Maailman kylmät tuulet paljon parhaita vei... Mutta ei koskea mikään lapsuusmuistoihin voi. Muistoihin, joissa äidin sydämen kannel soi. Äitienpäivänä jälleen lapsuuden majassa saan muistoissa viipyä hiljaa... Unohtaa murheet maan.

Sirkka-Liisa Lehtinen

Haaveita

Kun kesällä matkaa tehdessäin saavuini Saimaan rantamalle, niin aaltojen keralla terveiset näin lähetin Suvannon kunnahille.

Minä ihailin vetensä hohtoa ja kaipaus täytti mielen: Nämä laineet käy kohti Suvantoa! — ja ikävä mykisti kielen.

Siinä Saimaan rannalla istuissain oisin kaarna mä tahtonut olla, laineiden mukana matkata vain, käydä Suvannon hietikolla.

Tämä kaipaus usein yllättää, onhan juureni syvällä siellä, mutta tiedän, että se haaveeksi jää — minun käyntini kotitiellä.

Minä sinne usein matkan teen vain muotojeni siivin, mutt’ tiedän kaiken muuttuneen — taas poies hiljaa hiivin.

Jenny Siikaniemi

Kaukaisia muistoja

Kiviniemi on mielessäni. Siellä Saijajoen uimarannat, Ilmamäki, Linnanvallit, Vuoksi ja Suvanto, laivamatkat. Usein ajatuksissani vaeltelen näissä maisemissa: Ilmamäki tuo mieleen marja- ja sienimatkat. Jäkälää keräsimme sekä mörskyjä (korvasieni). Selmaserkku lähetti niitä Saksaan. Selmassa oli synnyntäistä liikemiehen verta. Tekihän Selman isä ja isoisa kauppareissuja Pietariin.

Linnanvalleilla leikittiin ja järjestettiin näytelmäkappaleita. Oli riittävästi esittäjiä kuin myös yleisöä. Vuoksen laivalla matkustettiin Antrean ja sieltä junalla Viipuriin. Matkustin useamman kerran tämän matkan Viipuriin. Minulla oli eno Viipurissa...

Sunnuntai-iltoina me nuoret kävimme Vuoksen laivalaiturilla ottamassa laiva vastaan. Suvannon laivalla pääasiassa tehtiin kirkkomatkat. Syksyisin ja keväisin rippikoululaiset pääsivät laivalla mukavasti Kirkonkylään.

Aikaisempina vuosina tytöt ja pojat olivat yht’aikaa rippikoulussa. Meidän kylältä oli kolmesta tyttästä lähtemässä rippikouluun syksyllä 1923. Asunto täytyi varata Kirkonkylästä. Martan kanssa asuimme alakoulunopettaja Ernest Weisell’in kotona. Meeri Weisell oli silloin seitsemänvuotias tytön pullukka. Illat kuuluivat mukavasti Meerin ja hänen äitinsä kanssa. Itse Ernest oli koulun pidossa muualla. Saman vuoden alussa oli astunut virkaan rovasti Sonny. Muistan hänet isällisenä hyväntahtoisena hahmona. Rippikoulussa hän oli ymmärtäväinen. Meitä hän oli koko sen ikäiset pitäjän tytöt ja joukossa oli monenlaista oppilasta.

Erään kerran meille oli annettu läksyksi Terahin suku, josta Abraham polveutui. Terah oli Abrahamin isä. Rovasti kysyi: Kuinka monta nimeä mainittua poikaa oli Teharilla?

— Edessä istui rippikoululainen joka ei millään muistanut! Me takana istujat koetimme häntä auttaa kuiskaamalla...

Niin hän sitten reippaalla äänellä vastasi: Kolme poikaa, Taara, Naara ja Haara!

Arvasihan sen, että meillä ja myös rovastilla oli naurussa pitelemistä.

Kuvassa on 13 tyttöä Kiviniemestä. Seisomassa Kuka Olet? Aura Koiranen, Elma Käppi, Kuka Olet? Ja Saima Kekki. Istumassa Martta Ryyppö, Martta Koiranen, Elvi Hännikäinen, Helmi Nuora ja Edit Kukkonen. Maassa istumassa Aino Velling, Hilma Lamppu ja Hilma Uosukainen.

Rovasti sanoi: Taisi kuiskaus kuulua huonosti? Jospa kuiskaa itse vastaisi! Hiljaisuus. Sitten kuului hiljaisella äänellä: Terahilla oli kolme poikaa Abraham, Naahor ja Haaran.

Sattuihan sitä monen laista sen kahden viikon aikana. Voi jos muistaisi! Koti-ikäväkin vaivasi useampia.

Keväällä oltiin taas kaksi viikkoa. Silloin kuluivat viikot nopeammin keväisissä päivissä. Ripille päästiin yht’aikaa poikien kanssa. Rippipyhänä kirkonmenot kestivät niin kauan, ettemme ehtineet kotiin päin menevään laivaan. Menimme Kirkkoran-

nasta Suvannon poikki laivalla Hiekkarantaan, siellä otimme uudet kenkät pois jaloistamme ja lippasimme iloisesti paljain jaloin 12 kilometrin matkan kotiin ja tunne oli valtava, sillä olimmekin nyt aikuisia tyttöjä ja rippikoulun käyneitä.

Jouduin myöhemmin käymään papin kansliassa. Isäni lähetti minut maksamaan kirkollismaksuja. Samalla maksoin naapurienkin maksut. Rovasti muisti vielä, että olin ollut hänen ensimmäisiä rippilapsiaan

ENNAKKOTIEDON MUKAAN
SUVANTO-SÄÄTIÖ JÄRJESTÄÄ
SAKKOLA-JUHLAN
sunnuntaina 7. päivänä elokuuta 1988 LEMPÄÄLÄSSÄ.
Tarkemmin seuraavassa numerossa.

Raahan sotilaspiirissä. Menin puhuttelemaan häntä. Meillä oli paljon yhteisiä muistoja Sakkolasta. Tosin minä tiesin hyvin vähän tapahtumista, sillä olin jo kauan ollut poissa Kiviniemestä. Ne vähätkin muistot lämmittivät meidän molempain mieltä.

Olin menossa Ouluun, oli vuosi 1944. Junassa vastapäätä minua istui kaksi surupukuista naista. Toinen heistä puhui niin selvää Sakkolan murretta, etten voinut olla kuuntelematta heidän keskusteluaan. He puhuivat ja itkivät. Puheessa vilahti usein nimi Pentti. Arvasin ketä nämä surevat olivat. He olivat Pentti Valkosen vaimo ja Martta-sisar. Olin kuullut radiosta, että Pentti Valkonen oli kaatunut pohjoisrintamalla Torniossa.

Minä itkin myös, vaikka he eivät tienneet miksi. — Mieheni oli parasta aikaa Ihantalassa. Haavoittui siellä. Sirpaleet ovat vieläkin tänä päivänä hänellä päässä. En kyennyt heille mitään puhumaan, olisin halunnut, mutta en kyennyt.

Mieheni vapautettiin marraskuussa 1944 sotahommista. Aika on keventänyt niin monenlaiset sen aikaiset raskaat ja murheelliset muistot.

Elämänsä viimeisinä päivinä äitini kertoi joka aamu minulle: ”Minulla oli sodassa kolme poikaa ja kaksi vävyä. Luoja varjeli heitä, ettei yksikään jäänyt sille tielle. Eino ja Väinö vaan haavoittuivat...”

Onnellisena hän näin muisteli. Onnelliset muistot pitävät mielen valoisana.

Aura Lahtinen

KUOLLEITA

Aino Aleksandra Uosukainen os Sandgrén syntyi 14. 11. 1901 Ulvilassa ja nukkui pois 23. 2. 1988 Tampereella.

Aino Uosukaisen elämäntyö keskittyi kotitalonsa hoitoon ja lasten kasvatukseen sekä koulutukseen miehensä rinnalla. Hän kuului niihin onnellisiin äiteihin joka sai itse kyntää, kylvää ja korjata sadon lastensa kasvatuksessa.

Aino Uosukainen sai elää pitkän ja monivaiheisen elämän ja kaikkeen hän oli tyytyväinen. Asuinpaikka vaihtui usein miehensä ammatin vuoksi.

Kaksi evakkomatkaa perheineen eivät olleet helppoja, mutta tarmoa aina löytyi Aino-äidille lastensa kanssa. Miehet olivat siellä jossakin täytämässä velvollisuuksiaan.

Aino Uosukaisen harrastuksiin kuului hyvin hoidetun talonsa ja perheensä hoidon lisäksi käsityöt ja

Martta-työ. Hän kuului Kiviniemen Marttoihin ja oli kutsuttu kunniajäseneksi. Myös Valkjärven Hampaan Marttoihin hän kuului siellä olovuosinaan. Marttatyö oli kotitalous- ja käsitöitä tekevä ja edistävä järjestö — jonka Aino Uosukainen oli hyväksynyt omakseen. Kuvassakin hän esiintyy Martta-puvussa.

Monet kauniit taulut, ompelemiset, virkkaustyöt kertovat lapsille ja muillekin omaisille Aino Uosukaisen ahkerien käsien töistä.

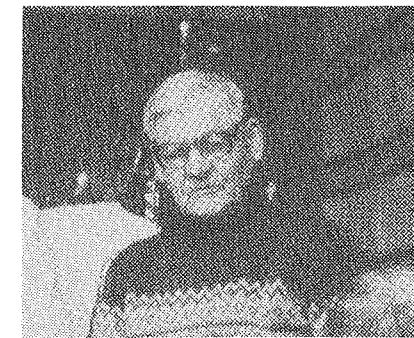
Rakastavaa ja hyvää äitiä, lastensa eteen tehdyn arvokkaan kasvatustyön tehneen äidin muisto seuratkoon lapset teitä elämässä!

Me lähi-omaiset liitämme kiitoksemme Aino Uosukaisen kanssa yhteisistä vuosikymmenistä. Lopetan ajatukseni Ainolle tervehdyksinä: ”Mun kanteleeni kauniimmin taivaassa kerran soi, siel uusin äänin suloisin mun suuni laulaa voi.”

HU

Hilda Maria Nuora os Paukku syntyi 13. 3. 1895 Sakkolassa, kuoli 20. 2. 1988 Forssassa. Siunaus toimitettu Tammelan kirkossa 19. 3. 1988, jonka jälkeen muistotilaisuus pappilassa.

Emma Eliina Kuismä syntyi 2. 4. 1901 Sakkolan Haitermaassa, kuoli 18. 2. 1988 Lempäälän terveyskeskuksessa. Sotien jälkeen hän asettui asumaan Savonlinnaan, josta muutti Lempäälään v. 1977.

Vanhempi tiemestari Aukusti Kiuru syntyi 7. 1. 1902 Sakkolan Haitermaassa, kuoli äkillisesti 25. 1. 1988 Keminmaassa. Hän jäi eläkkeelle Kemin piirin tiemestarin tehtävästä täysinpalvelleena vuonna 1965.

Hän oli rakentamassa useita suuria tietyömaita, esimerkiksi sotien jälkeen ns. Lapin Kolmion tietyömaata Tervolassa. Mainittakoon, että työmaat käsittivät yleensä myös kaikki sillat.

Hän oli Rovaniemen Rakennusmestariyhdistyksen perustajajäsen ja kutsuttiin yhdistyksen kunniajäse-

neksi v. 1970. Hänen harrastuksiinsa kuuluivat mieskuorolaulu, kirkkokuoro, piirtäminen ja maalaaminen, erilaiset tuohi-lovilleikkaus- ja muut puutyöt.

Hän lähetti Sakkolan murteen aanaaja Kansanrunousarkistoon. Hän osallistui lähes jokaiseen Sakkolajuhlaan aivan viime vuoteen saakka.

Aukusti Kiuru oli yksi Suvannon Seudun ahkerimpia avustajia ja tulemme vielä monessa numerossa julkaisemaan hänen muistelmiaan elämänsä tienvarsilta. Nämä muistemat hän lähetti vasta vuonna 1987 toimittukseen.

Muistellemme kunnioituksella ja kaiholla ahkeraa kirjoittajaamme.

Emil Pärssinen syntyi 20. 11. 1905 Sakkolassa (Vuoksela), kuoli 19. 2. 1988 Hämeenlinnassa. Entinen kotikylä Sakkolan kuninkaanristi ja elämän taipaaleensa kulki Hattulan kautta Hämeenlinnaan.

Elviira (Elvi) Lahtinen os Koi-

ranen syntyi 27. 12. 1905 Sakkolassa, kuoli 21. 2. 1988 Toijalassa. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Haitermä ja viimeinen kotipaikka Toijala. Hän toimi aikaisemmin n. 20 vuotta Suvannon Seudun asiamiehenä.

Saimi Sulka moniemi os Karvanen syntyi 25. 8. 1911 Sakkolan Riiskassa, on kuollut Varkaudessa.

Hilma Mannikainen os Huuska syntyi 11. 3. 1915 Sakkolassa, kuoli 18. 2. 1988 Marjalan sairaalassa.

Erkki Savolainen syntyi 18. 9. 1927 Sakkolan Petäjärvellä, kuoli 28. 2. 1988 Lempäälässä.

Iida Ahonen os Virolainen syntyi 5. 1. 1896 Sakkolassa, on kuollut. Entinen kotikylä Sakkolan Kiviniemi, viimeinen kotipaikka Hartola.

Elina Mustonen os Ryyppö syntyi 18. 2. 1902 Valkjärvellä, on kuollut Tampereella. Entinen kotikylä Sakkolan Kiviniemi ja viimeinen kotipaikka Tampere.

Testamentti

Olen alkanut tässä jo vanheta, on hiukseni kaikki harmaita. Pitkä on ollut elämän kaari, samassa veneessä minä ja vaari.

Nuorena toisemme kohdattiin, kohta me sormuksin kihlattiin, avioliittomme solmittiin.

Siitä on kulunut paljon aikaa, muistoissa nuoruuslaulut raikaa. Lapseni synnytin tuskalla vaivaan. Meille he olivat kuin lahjoja taivaan.

Äiti lastansa rakastaa, koulun käyntiin kehoittaa, neuvoja antaa ja opettaa.

Työ on elämän tarkoitus, sille aina on löytynyt siunaus. Sukupolvet uuteen vaihtuneet, elämän tavat vain muuttuneet.

On lapset pesästä lentäneet. Oman kodin itselleen laittaneet. Omissa oloissaan viihtyvät.

Testamentti on tehty jo suotta, vaikka eläisin vielä monta vuotta? Kamaa on kertynyt yhtä sun toista, mitäs niistä nyt jakoa moista?

Kun alkaa viimeinen tie, en mitään kerallani vie. Tahdon lastenilapsille kaikkeni antaa. He varmasti minut hautaan kantaa.

Aliina Liimatainen

SUVANNON SEUDUN TILAUSHINTA v. 1988 on 50,— VUOSIKERTA. TILAUKSIA OTTAVAT VASTAAN mm. kaikki POSTITOIMIPAIKAT. Konttoriin lähetetyt tilaukset voi samalla maksaakin postisiirtokortilla, kun vain muistaa laittaa lähettäjän osoitteen mukaan.

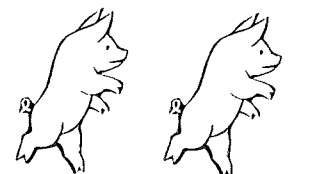
Kyselimme:

Selvittääkö hyvät ihmiset mikä on leppäkello?

Olemme saaneet tällaisen selvityksen:

Ennen vanhaan sikoja pidettiin aitauksessa ja kun joukossa oli sellaisia sikoja jotka eivät pysyneet aitauksessa vaan karkailivat. Näille pahantekijöille laitettiin kaulapanta johon kiinnitettiin naru ja narun toiseen päähän leppäkalikka, kun sika työntyi aitaan niin tämä kalikka jäi riukuihin kiinni, eikä sikä päässyt karkaamaan. Siis tämä keppi joka narun päässä oli sanottiin LEP-PÄKKELLOKSI.

Irma ja Seppo Järvi
Turku

TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
LEMPÄÄLÄSSÄ JA VIIALASSA
PAIKKAKUNNAN JA JÄSENTEN PARHAAKSI

Lempäälän-Viialan
Osuuspankki

Vuosia täyttäneitä

85 VUOTTA täytti 25. 3. 1988 Elsa Lyydia Suikkasen os Kekkonen Tampereen Hervannassa. Hän on syntynyt Valkjärvellä. Asuinpaikat Sakkolassa olivat Viiksanlahti ja Kiviniemi.

85 VUOTTA täytti 29. 3. 1988 Hilja Uosukainen os Hakulinen Nokian Pinsiössä. Entinen kotikylä Sakkolan Kiviniemi.

80 VUOTTA täytti 25. 4. 1988 Alma Saarinen os Nirkkonen Kuopiossa. Hän on syntynyt Sakkolassa, jossa kotikylä oli Petäjäjärvi. Avioidutuaan siirtyi Vpl Pyhäjärven kautta Käkisalmeen.

Talvisodasta alkanut siirtolaisuus päättyi useamman kotimaan paikkakunnan kautta USA:n vuonna 1952. Työskenneltyään siellä vuoteen 1969 hän palasi takaisin entiseen kotimaahansa, viettäen eläkepäiviään Kuopion Puijonlaaksossa.

75 VUOTTA täytti 7. 4. 1988 Aino Kaustala Vesilahden Kirkonkylässä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi. Hän on osallistunut Marttayhdistys-toimintaan.

75 VUOTTA täytti 8. 4. 1988 Hilja Löppönen os Pitkänen kotonaan Tampereella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Karhola.

60 VUOTTA täytti 8. 3. 1988 Aira Helena Leppänen os Nuora Lempäälässä. Hän on syntynyt Sakkolan Haparaisissa. Muutamaa kuukautta aikaisemmin naapurissa oli syntynyt poika, joka oli saanut nimekseen Aarre. Vuosien vieressä ajan saatossa Airan ja Aarren askeleet yhtyivät kulkemaan samaa polkua.

60 VUOTTA täytti 29. 3. 1988

Maija Paunio os Kelo Pirkkalassa. Hän on suntio Ilmari Kelon tytär Sakkolan Karholan kylästä.

50 VUOTTA täytti 24. 2. 1988 Arvi Pekka Viskari. Hän on syntynyt maanviljelijän poikana Sakkolan Haparaisissa, joka oli myös hänen kotikylänsä ne muutamat rauhattomat vuodet jotka hän sai synnyinseudullaan viettää.

50 VUOTTA täytti 21. 3. 1988 Irma Ollikainen Lempäälän Mestarintornissa. Hän on syntynyt Viipurissa, mutta hänen lapsuuskoti sijaitsi Viiksanlahden kasarmialueella Sakkolassa. Vain pienen hetken Irma sai siellä lapsuusmaisemissaan viettää, sillä armoton sota pakotti lähtemään vanhempien mukana raskaalle evakotipaaleelle, joka päättyi Lempäälän Holloon, josta muodostui Irmalle varsinainen kotipaikka, sillä vasta vajaan kaksi vuotta sitten hän muutti nykyiseen asuntoonsa Mestarintorniin.

Täällä "tornissa" hän myös juhli 50-vuotispäiväänsä omaisten, työtoverien ja ystävien seurassa. Rattoisasti kuluivat yhdessäolohetket seurustellen, nauttien pöydänantimista ja muistellen "Oi niitä aikoja..."

mielenkiintoisimmista aiheista on Aapo Karppasen seilaaminen valtamerillä Suomen Joutsenen matruusina. Jo ensimmäisessä jaksossa ylitämme päiväntasaajan.

Eivät kaikki matruusit ja "Merikarhut" ole Koivistolta lähteneitä, kyllä sakkolalais-syntyisetkin on purjehtineet korkeissa upseeriarvoissa maailman meriä. Muistelkaa toisetkin!

Olen lukenut tarkemmin Karjalan pitäjäruoista tehtyä kirjaa. Teos on hyvä, osaksi liian hyvä! Onneksi parhain makupala on annettu Lumivaraan! Jos se olisi Sakkolaan saatettu, niin mikä olisi ollut seuraus? Turha on Röykkylän tytön "tökkäys", olisi saanut olla sivussa, vaikka tietysti arkistoihin kuuluukin.

Olen myös seurannut Eka Karpasta Knut Possen jäljille Viipuriin.

Tietysti piirroksia on antoisampia viipurilaisille kuin sakkolalais-syntyisille tai nuorisolle. Kirjan parhain osa on kirjan teksti, Ekan kielellinen kerronta. Se koskettaa sielua, etenkin kirjan alkupuolella. Kannattaa hankkia kirja.

Uskonkin painoksen pian hupenevan tuottajan varastosta kotien käyttöön.

Sakkola-juhlat on myös tulossa!

Virkki-Käsityömuuseon tapahtumat kesällä 1988.

14. 5. Kevätlaulajaiset

oopperajohtaja Yrjö Kostermään johdolla. Tilaisuus alkaa kello 15.

Käsityömuuseon tuki 25:-

Aapelin haitarin tarinaa

Olen kertonut Aapelin haitarin jääneen talvisodassa sotasaaliiksi. Vuokko Luukko on kertonut, ettei tämä kertomus olekaan aivan varma.

Hän kertoi, että kun isänsä Aaro Luukko kävi Artinmyllyssä v. 1937,

niin tuli puheeksi hänen lähtevän seuraavana aamuna linja-autolla Viipuriin ostamaan pojalle hanuria. Artti Arveli, että älä vielä lähe. Haki vintiltä Aapelin hanurin ja heitti sen Aaro Luukon kuorman päälle. Näin Aapelin soittokeino joutui 8 ja 10 vuotiaan Vuokko ja Niilo Luukon käsitelyyn.

Haitarin tiivistykseen oli käytetty liimaa, viuluhartsia ja saippuaa. Lapset eivät saaneet tulemaan haitarista kuin muutaman korkean äänen,

mutta kone puhalteli kuin kiukkui-nen sonni.

Niiloon tarttui kumminkin soittajan kipinä ja saatuaan Pihlajamaan ohjeita kehittyi taitavaksi soittajaksi 1940-luvulla ja pojasta on vielä soitotaito parantunut.

Kun talvisodassa koko Petäjäjärven kylä poltettiin sodan toisena päivänä, niin jäi epävarmaksi oliko Aapelin soittopeli tuhoutuneessa talossa vai tulelta säästyneessä aittarakennuksessa.

Urjalan Sanomat 7. 1. 1988

ErP 6:n Keljan taistelujen vuosijuhla

ErP 6 oli karjalainen pataljoona, kokoonpantu Räisälän, Sakkolan, Kaukolan ja Käkisalmen miehistä.

Tälle pataljoonalle oli kohtalokasta se, että he puolustivat isänmaataan omilla kotikonnuillaan. Ensin suoja-joukkoina Raudussa ja Kiviniemessä, sitten Keljan voitokkaassa, mutta verisessä vastahyökkäyksessä. Sen jälkeen Taipaleen Kirvesmäen tulihelvissä.

Nämä ErP 6:n miehet viettivät Keljan taistelujen vuosipäivää 27. 12. 1987 Tampereella Suomalaisella Klubilla. Everstiluutnantti Heikki Viri-tien kertoman mukaan paikalla oli noin 60 miestä. Luettelo vielä elossa olevista ilmestyy myöhemmin. Joka vuosi joku poistuu ruodusta, sillä

keski-ikä on huomattavan korkea.

Joulupäivänä vuonna 1939 venäläinen 4:s divisioona hyökkäsi Suvannon yli Sakkolan pitäjän Keljan kylän kohdalla, muodostaen sillanpää-aseman. Heidän tarkoituksenaan oli koukata selän takaa ja murtaa rintamapuolustus Taipaleella. Suomalaiset yrittivät useamman kerran lyödä venäläiset takaisin, siinä kuitenkin onnistumatta.

27. 12. 1939 klo 9.30 ErP 6 ryhtyi komentajansa, kapteeni Oiva Saarelaisen johdolla vastaiskuun ja löi venäläiset aamuun mennessä.

Lopullisesti ratkaisi taitelun Keljassa näitten miesten aito suomalainen hyökkäyshenki. ErP 6 pystyi valtaamaan suoritukseen lukumäärältään ja

aseistukseltaan erittäin vahvaa vihollista vastaan.

Tähän vaikutti suurelta osin myös se, että monella miehellä oli puolustettavanaan omat pihat ja lapsuuden leikkipaikat. Tappiot olivat raskaat ErP 6:n kohdalla. Tappioita eivät päässeet venäläisetkään, harva heistä pääsi takaisin Suvannon yli.

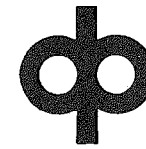
Hävinneellä maallahan ei ole montaa voittoa, mutta tämä Keljan taitelu on yksi voitokkaimmista ja loistavimmista torjuntavoitoista.

Lopuksi juhlassa eräs tervehdysten tuoja sanoi sakkolalaisen kirjailijan sanoin: "Suomi jäi, vapaus kesti, Karjala menetettiin."

Annikki Poukka

Vasemmalta Toivo Salmela Karholasta, Viljo Haikonen Räisälästä ja Väinö Koppanen Riiskasta ottavat lähtöryppyjä.

**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

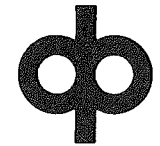
voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

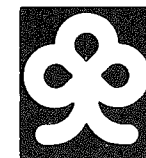
A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — Puh. 931-739 541

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

joustavaa
pankkipalvelua

Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa — neuvoo — palvelee

LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 751 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön kotiseutu-
lehti, ilmestyy 1988 8 kertaa
vuodessa.

Tilaushinta 50 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm

Toimituksen ja konttorin osoite
37370 NARVA. Puhelin
(931) 734 843.

Postisiirtotili TA 430763-1

Pankki Vesilahden Osuuspankki
37370 NARVA. Käyttötilin numero
551 105-42772.

Vastaava toimittaja
Viljo Purontaa.

Toimituskunta Helmi Uosukainen,
Uno Pulakka, Eero Koppanen ja
Väinö Kekki.